

**Влада на Република Северна Македонија
Државен Инспекторат за животна средина**

**ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА НА ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА
ЖИВОТНА СРЕДИНА ЗА ПЕРИОДОТ
ЈУЛИ-ДЕКЕМВРИ 2021 ГОДИНА**

Дел. Бр. 02-84/2

Датум: 14.01.2022 година

Место: Скопје

Сретен Стојковски

[име и презиме]

В.Д. Директор

[функција / звање на раководител на инспекциска служба]

(м.п.)

[потпис]

Влада на Република Северна Македонија
Државен Инспекторат за животна средина

ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА НА ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ЖИВОТНА
СРЕДИНА ЗА ПЕРИОДОТ
ЈУЛИ-ДЕКЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Дел. бр. 02-84/2

Датум: 14.01.2022 година

Место: Скопје

Сретен Стојковски

[име и презиме]

В.Д. Директор

[функција / звање на раководител на инспекциска служба]

(м.п.)

[посинс]

Содржина

I.	Резиме	4
II.	Управување со ризици	5
II.1.	Дефинирање на ризични области.....	7
II.2.	Извори на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот	8
II.3.	Следење на работата на инспекциски служби и проценка на ризик.....	9
II.4.	Критериуми за идентификување субјекти на инспекциски надзор	9
III.	Организација и раководење	10
III.1.	Правен статус на институцијата	10
III.2.	Раководство	10
III.3.	Надлежности.....	11
III.4.	Организациска структура.....	12
III.5.	Состојба со човечки ресурси	15
IV.	Инспекциски надзор.....	18
V.	Обука на инспекторите и административните службеници	23
VI.	Буџет и финансирање.....	24
VII.	Меѓународна соработка	266
VIII.	Други активности на инспекциската служба	277
VIII.1.	Начело на транспарентност и јавност	277
VIII.2.	Односи со медиуми	277
VIII.3.	Интернет страница	278
VIII.4.	Соработка со други инспекциски служби и државни институции	288
VIII.5.	Соработка со бизнис заедницата и граѓански здруженија	288
VIII.6.	Соработка со образовни и научни институции	299
VIII.7.	Проекти	299
IX.	Заклучоци и препораки.....	31

I. Резиме

Директорот на Државниот инспекторат за животна средина, согласно член 35 од Законот за инспекциски надзор („Сл. Весник на Република Северна Македонија“ бр. 102/19) и

Правилникот за формата и содржината на извештајот за работа на инспекциската служба за претходните шест месеци и на годишниот извештај за работа на инспекциските служби („Сл. весник на Република Северна Македонија“ бр. 238/19), донесе извештај за работа на Државниот инспекторат за животна средина за периодот јули-декември 2021 година.

Управување со ризици. Државниот инспекторат за животна средина има воспоставено процес за управување со ризиците и врз основа на член 32, став (4) од Законот за инспекциски надзор, има донесено Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори, со цел да се воспостави рамка во која ќе се вгради и ќе се развива управувањето со ризици во процесот на инспекциски надзор, односно насочување на ресурсите на Инспекторатот онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, а при тоа користејќи минимум потребно ниво на интервенција, за да се обезбеди усогласеност.

Организација и раководење. Државниот инспекторат за животна средина е организиран како орган на управата во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање, со својство на правно лице. Во извештајниот период, за нов в.д. директор на инспекторатот е назначен м-р Сретен Стојковски. Во поглед на раководењето, надлежностите и организациската структура, во овој период нема никакви промени, односно инспекторатот и понатаму е организиран во три сектори со 10 одделенија и едно самостојно одделение. Во однос на човечките ресурси, во второто полугодие од 2021 година, зголемен е бројот на инспектори со два советници инспектори, без ниту едно пензионирање.

Инспекциски надзор. Во извештајниот период Државниот инспекторат за животна средина планирал вкупно 859 инспекциски надзори, од кои 725 редовни инспекциски надзори, 12 вонредни надзори и 122 контролни инспекциски надзори. Реализацијата на планот е надмината за 36,3%, односно, во овој период се реализирани 1.171 инспекциски надзори, од кои 719 редовни, 219 вонредни и 233 контролни инспекциски надзори. Притоа се утврдени 233 неправилности/повреди на законските прописи, за што се поднесени девет платни налози за правни субјекти, два платни налози за одговорни лица во правни субјекти, еден платен налог за физичко лице, а покренати се и пет постапки за спогодување.

Обука на инспекторите и административните службеници. Државните инспектори за животна средина во второто полугодие ги реализираа предвидените три генерички обуки, он-лајн, преку Електронскиот систем за управување со стручно усовршување и обука на инспекторите и тоа: Тема 1.2 – Инспекциски надзор, Тема 1.4 – Постапување по претставки и предлози, прекршочни одредби и Тема 1.5 – Канцелариско работење, архивско работење. Административните службеници, исто така, реализираа три е-обуки и тоа за: Постигнување резултати, Комуникациски вештини и Управување и развој.

Буџет и финансирање. Според Извештајот за реализацијата на буџетот на за 2021 година на Државниот инспекторат за животна средина, степенот на реализација изнесува 91,6%, главно како резултат на неискористениот буџет во делот на нето плата и придонеси, поради нецелосно реализираните планирани вработувања заради изборниот циклус и промената на директорот на Инспекторатот.

Меѓународна соработка. Во второто полугодие од 2021 година, Инспекторатот активно учествувал во реализација на активностите на Европската мрежа на инспекторатите за животна средина (IMPEL), Европската мрежа на судии и обвинители за животна средина и Платформата EMRACT во рамките на Под-мрежата за криминал во животната средина на Европол и активности во рамки на Интерпол, Под-мрежа за криминал во животната средина.

Други активности на инспекциската служба.

При вршење на работите Инспекторатот ги почитуваше начелата на транспарентност и јавност во согласност со закон и информации поврзани со и за работата на Државниот инспекторат за животна средина во електронска форма на граѓаните им се достапни на страната (<http://www.sei.gov.mk>). Исто така, преку официјалната фејсбук страна на Државниот инспекторат за животна средина: граѓаните можеа да се информираат за тековното работење на инспекторатот, преку отворена и конструктивна комуникација, да ги споделуваат своите коментари, идеи и прашања.

Заради широкиот спектар на законски овластувања и надлежности, при своето работење Инспекторатот соработуваше со бизнис заедницата, посебно беше нагласена соработката со граѓанските здруженија, образовните и научни институции и сите чинители кои можат да придонесат со своите активности за зголемување на транспарентноста, пред се и нагласената соработка со Државната Комисија за спречување на корупција во делот на транспарентност и спроведување на одредбите од Законот за укажувачи, односно одржаните дебати на тема корупција во животната среишна во областа управување со отпадот.

Со проектите финансирани од разни донатори пред се Европската Унија, се овозможи подобрување на системите за анализа на ризик, како и проценка на ефективност на работењето на инспекциските служби преку изработени: прирачници, протоколи, стандардни оперативни процедури.

Заклучоци и препораки. Општата оценка за реализација на зацртаните програмски цели и задачи, е високо ниво на нивно исполнување, со квалитетно, ефективно и ефикасно почитувањето на роковите, особено во остварувањето на месечните планови за работа на инспекциската служба за II полугодие од 2021 година.

II. Управување со ризици

Со цел да се воспостави рамка во која ќе се вгради и ќе се развива управувањето со ризици во самиот процес на вршење на инспекциски надзор, односно насочување на ресурсите на Државниот инспекторат за животна средина онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, а при тоа користејќи минимум потребно ниво на интервенција за да се обезбеди усогласеност, се започна со воспоставување на процесот на управување со ризик, согласно донесената „Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори“. Законската рамка која се регулира во секторите за инспекциските надзор опфаќа широк спектар на закони и подзаконски акти со кои се уредува организацијата, надлежностите и постапката на вршење на надзор од страна на секој инспектор во Инспекторатот. Се идентификуваат периодично законските обврски, субјектите кои при вршењето на дејностите не се придржуваат кон законската регулатива и презема мерки за нивно санкционирање и санирање на повредите на законските процедури. Заради тоа, управувањето со ризици е од исклучителна важност и претставува составен дел од секојдневното работење на Државниот инспекторат за животна средина. Тоа подразбира воспоставување ефикасен систем на внатрешни контроли, кои треба да се засноваат на: идентификување на ризици и проценка, утврдување на степен на ризици при планирањето на инспекциските надзори, проценка на нивната веројатност и ефект/влијание, следење и оценка за ризиците, како и утврдување на соодветни внатрешни мерки за контролирање на ризици при спроведување, односно извршувањето на инспекциските надзори. Управувањето со ризиците овозможува: донесување поквалитетни одлуки, подобро предвидување и оптимизирање на расположливите средства и ресурси, согледување на приоритетите, како и избегнување на идните проблеми кои можат да се појават при реализацијата на поставените цели. Целта на управувањето со ризик е да ги доведе ризиците во Инспекторатот на прифатливо ниво со спроведување на мерки кои ќе ја

ублажат веројатноста за настанување на ризикот и влијанието на реализацијата на ризик. Ризиците се природен дел од секојдневните активности и не може да се избегнат, но може само да бидат управувани. Тоа значи дека треба да се утврди одредено ниво на "прифатлив ризик" за секој конкретен случај во анализата. Прифатлив ризик е степенот на ризик што раководството е подготвено да го прифати во постигнувањето на своите цели. Според „Правилникот за елементите на проценката на ризикот, како и зачестеноста на спроведувањето на инспекциски надзор врз основа на проценката на ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.247/2019), елементите за проценка на ризик се: тежината на штетните последици и веројатноста за случување на штетните последици. Со Методологијата за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори се пропишува начинот на проценка на ризик, преку идентификација на специфичните ризици во надлежност на контролата од страна на Државниот инспекторат за животна средина и мерењето на степенот на ризиците, а со цел ефективно и ефикасно планирање на обемот и зачестеноста на надзорот над субјектите во областа на животната средина. Месечните планови за инспекциски надзор е важна алатка во управувањето со надзорот, бидејќи ги распоредува ограничените ресурси на Државниот инспекторат за животна средина со цел да постигне максимални ефекти во спречувањето на неправилностите и минимизирање на штетите. Изработката на месечните планови во извештајниот период во најголем дел се засноваа врз проценката на ризиците. Квалитетот на извршувањето на плановите е во директна корелација со квалитетот на проценката на ризиците. Врз основа на горенаведеното, извршена е проценка на очекуваната состојба во областа на инспекциски надзор од аспект на ризиците за неприменување на прописите за секој инспекциски сектор одделно во Државниот инспекторат за животна средина, при што се лоцирани сензитивните точки по закони (проценка на ризици за неприменување на прописите) каде Инспекторатот при вршење на инспекциски надзор обрна поголемо внимание, при што проценката беше извршена врз основа на долгогодишното вршење на инспекциски надзор во изминатите години, односно редовното вршење на инспекциски надзор по закони и области. Како основ при изготвување на плановите во извештајниот период се податоци земени од годишниот план, за што се изготвувани месечни планови од областите за кои е надлежен Инспекторатот, законската регулатива и сл. Оттука, произлегува дека проценката на ризиците е извршена врз основа на два вида влезни информации за проценка на влијанието на ризикот и проценка на веројатноста за појавување на ризикот. Врз основа на тоа, е дадена проценка за очекуваната состојба во областа на инспекциски надзор од аспект на ризиците за неприменување на прописите за секој сектор одделно по закони по кои постапува секторот.

II.1. Дефинирање на ризични области

Предметот на инспекциски надзор се врши врз основа на веќе дефинирани ризични области во животната средина, природата и водите врз основа на одредени критериуми. Со вршење на квалитетни, ефикасни и ефективни инспекциски надзори се намалува ризикот од многу аспекти. Во второто полугодие на 2021 година дефинирани се следните ризични области каде и беа вршени сите три видови на инспекциски надзори:

- ризичните области во индустриско спречување и контрола на загадувањето (интегрирани еколошки дозволи);
- ризичните области во управувањето со отпадот (сите текови на отпадот);
- ризичните области во заштита на водите (водостопански субјекти);
- ризичните области во заштита на природата (управување со Национални паркови).

Дефинирањето на ризичните области се базираше на утврдените и очекуваните ризици од досегашните инспекциски надзори и врз основа на проценката по ризикот врз животната средина.

Утврдувањето на ризикот се спроведуваше од државните инспектори за животна средина, државните инспектори за заштита на природата и водостопанските инспектори во соработка со експерти од различни области на животната средина, универзитетската и бизнис заедницата преку размена на информации, увид во документација и извештаи за извршени лабораториски испитувања од надлежни институции и овластени и/или акредитирани лаборатории за животна средина. Методологијата за анализа и процена на ризикот е единствена за сите субјекти кои вршат индустриска дејност, односно управуваат со заштитени со закон подрачја и основата им е вршење водостопанска дејност.

Во идентификувањето на ризикот, дополнителни фактори кои се земаа во предвид беа:

- Непостапување по одредбите од Интегрираните еколошки дозволи,
- Непостапување по одредбите од Елаборатите за животната средина;
- Непостапување по одредбите од Законот за заштита на природата;
- Непостапување по одредбите од Законот за водите;
- Непостапување по одредбите од Законите за управување со отпадот, управување со пакување и отпад од пакување, управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори и управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема, односно невоспоставен систем за управување со сите текови на отпадот, немање минимум критериуми за санитарните депонии во РСМ.

Подетален опис на ризичните области кои беа предмет на инспекциски надзор во текот на второт полугодие на 2021 година е идентификуван во следниве области :

- Управување со опасен отпад (отпадно масло, батерии и акумулатори, електронски и електричен отпад и друго)
- Управување со неопасен отпад (складови со метален отпад и промет со забранети предмети и материјали)
- ИСКЗ дозволи (контрола на условите наведени во дозволите)
- Елаборати за животна средина (контрола на условите во елаборатите)
- Контрола на Ф-гасови
- Заштитени подрачја на природата (контрола на субјектите кои управуваат со заштитените подрачја и реализација на плановите за управување, недозволено депонирање на отпад на територијата на заштитеното подрачје, појава на пожари, недозволено собирање на заштитени животински и растителни видови),
- Управување со пакување и отпад од пакување.
- Заштита на водите од загадување и управувањето со водите од водостопански аспект, водостопански дозволи за зафат и испуштање на водите, тарифите за вода...

Принципот на превенција имаше исто така висок степен на застапеност при одредување на критериумите за определување на ризичните области.

II.2. Извори на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот

Државниот инспекторат за животна средина, изворите на информации и податоци за идентификување и утврдување на ризикот ги користи врз основа на вршење на инспекциски надзор, претставки, пријави, дојави од правни и физички лица, Фејсбук месинџер и апликација фрешдеск-пријави, Е-пошта, информации од граѓански здруженија, медиуми, заклучоци на Влада на Република Северна Македонија, врз основа на добиените резултати од различни мониторинг програми, информации од други надлежни инспекторати, податоци од интерни регистри.

Државниот инспекторат за животна средина, врз основа на член 32 став 4 од Законот за инспекциски надзор, донесе Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори, со цел да се воспостави рамка во која ќе се вгради и ќе се развива управувањето со ризици во самиот процес на инспекциски надзор, односно насочување на ресурсите на Државниот инспекторат за животна средина онаму каде ризикот за сериозни неправилности е најголем, а при тоа користејќи минимум потребно ниво на интервенција за да се обезбеди усогласеност.

Пристапот базиран на управување со ризици се потпира на факторите на ризик кои произлегуваат од достапните податоци и информации кои се собрани при претходно извршените надзори. Колку повеќе ризик-фактори постојат, толку е поголема веројатноста да се пронајдат неправилности, што пак резултира со повисоко ниво на следење и надзор. Информациите за овие ризик фактори се прибираат од повеќе извори. Преку користење на ефективен начин на известување, кој се развива со насобраното искуство, инспекциската служба ќе биде во можност да ги насочи ресурсите онаму каде што е потребно поголемо внимание, како и да иницира посебни инспекциски надзори за одредени прашања, а кои се валидирани со проверка на досието (предметот). Управувањето со ризиците, меѓу другото е алатка која им помага на раководните структури да ги предвидат променетите околности и има можност навремено да реагираат на нив.

Врз основа на анализирање и утврдување на дополнителните фактори на ризик (Ф-гасови), произлезе потребата од координиран инспекциски надзор со други институции за преземање мерки и активности за контрола и следење на состојбата со увозот на Ф-гасови во државата.

II.3. Следење на работата на инспекциски служби и проценка на ризик

Инспекцискиот надзор се заснова на проценка на ризикот. Според степенот, ризикот може да биде низок, среден и висок. Проценката на ризик вклучува анализа, управување и известување за ризикот и се спроведува според Методологијата за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори. Одредени ризици, а особено оние поврзани за здравјето, безбедноста и околината се со висок ризик и тука е оправдано поголемо ниво на мониторинг и навлегување во проверките на субјектите на надзор.

Други пак, ризици можат да бидат едноставни технички неправилности и истите не оправдуваат трошење на време и средства за да се пронајдат, а поради што би се занемариле други посериозни неправилности. Фокусирањето кон ризиците треба да се примени во одредувањето на тоа толку често треба да се врши надзор на субјектите. Субјектите за кои е веројатно дека се усогласени со правилата потребно е поретко да бидат контролирани отколку

оние кои работат во поризичен сектор или пак кај кои биле утврдени значајни неправилности во минатото.

II.4. Критериуми за идентификување субјекти на инспекциски надзор

Државниот инспекторат за животна средина како појдовни „критериуми за идентификување на субјекти“ ги користеше наодите од извршените инспекциски надзори во изминатиот период како и регистрите (од областа на животната средина) кои се водат во Министерство за животна средина и просторно планирање, Управата за животна средина и останатите сектори во рамки на министерството. Оттука произлегува и евентуалната потреба од координирани инспекциски надзори со други инспекциски служби.

Иако првенствено се однесува на национално ниво, аспектот на координација е важен за Инспекторатот. Државниот инспекторат за животна средина, ја зголеми координацијата и пристапот до информации со цел да се заштеди на средства и да се заштитат субјектите од преоптоварување со последователни инспекции од повеќе различни служби. Податоците од инспекциските надзори од други служби се доста важни во одредување на нивото на ризик и опфатот на следниот надзор па поради тоа Државниот инспекторат за животна средина соработуваше со други инспекторати. Ваквата координација овозможи добивање податоци од други инспекциски служби за време на планирањето на инспекциските надзори.

Покрај планираните субјекти за надзор земени од регистрите за месечните планови, инспекторите вршеа голем број на инспекциски надзори над нерегистрирани правни субјекти и физички лица, и постапуваа по барање на субјекти, а извршените надзори ги евидентираа во Регистар 6 (регистар на инспекциските надзори) и шестмесечните извештаи за работа, како вонредни (ненајавени) инспекциски надзори, согласно Законот за инспекциски надзор. Инспекторатот мора да има во предвид и фактот дека треба да изврши и правилна проценка дека секоја активност која се планира да се преземе како одговор на ризикот е пропорционална на ризикот, односно истата ќе придонесе за негово минимизирање на прифатливо ниво.

Со цел да се подобри ефикасноста на управувањето со ризиците и обезбеди клучните ризици да се утврдуваат и третираат, се воспоставува соодветен систем за следење и известување за ризиците. Доколку се сменат околностите врз основа на кои е направена проценката на ризикот, инспекциската служба ќе изврши ревизија на проценката на ризикот, која ќе биде земена предвид при подготвувањето на плановите за работа на ДИЖС.

III. Организација и раководење

III.1. Правен статус на институцијата

Државниот инспекторат за животна средина до мај 2014 година беше орган во состав на Министерството за животна средина и просторно планирање, а од мај 2014 година согласно измените и дополнувањето на Законот за животната средина (Сл. Весник на РМ бр.187/2013) членот 194 став (7), има својство на правно лице, има сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија, самостојно спроведува постапки за вработување согласно со Закон и одлучува за правата и обврските од работен однос.

III.2. Раководство

Државниот инспекторат за животна средина, работите од својата надлежност ги извршува преку:

- директорот на Инспекторатот, кој го именува и разрешува Владата на Република Северна Македонија,
- државните инспектори за животна средина, државните инспектори за заштита на природата и водостопанските инспектори и
- стручната служба во Инспекторатот.

На ден 04.08.2021 година со одлука на Владата на Република Северна Македонија за вршител на должноста Директор на ДИЖС е назначен М-р Сретен Стојковски.

III.3. Надлежности

Основна функција на Државниот Инспекторат за животна средина е спроведување на инспекциски надзор во согласност со законските прописи и други правни акти со кои се регулирани прашања од сферата на заштитата на животната средина, природата и водите. Инспекторатот врши инспекциски надзор над примената на техничко-технолошките мерки за заштита на воздухот, водите, земјиштето, флората и фауната од деградирање и загадување, заштита на гео и биодиверзитетот, посебното природно богатство (Национални Паркови, споменици на природата, парк шуми, орнитолошки резервати и други заштитени подрачја со закон), заштита на озонската обвивка, заштита од штетна бучава емитирана во животна средина, превенција од еколошки инциденти.

Со Законот за животната средина се уредуваат начелата, надлежноста, организацијата на ДИЖС, како и постапките на инспекцискиот надзор. Работењето на Инспекторатот покрај со Законот за животната средина е дефинирана и регулирана и со Законот за заштита на природата (Државни инспектори за заштита на природата), Законот за водите (Водостопански инспектори), како и дваесет и седум други закони и околу две стотини и педесет подзаконски акти. Инспекторатот е основан согласно Законот за организација и работа на органите на државната управа, а својата организација, надлежности, овластувања, постапки и сл. ги врши согласно Законот за животната средина и други материјални закони.

Промени во полугодieto во поглед на надлежностите на Државниот инспекторат за животна средина се направени единствено во законодавството од областа на управувањето со отпад и тоа во следните закони:

- Закон за управување со отпадот
- Закон за управување со пакување и отпад од пакување
- Закон за батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори
- Закон за електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема
- Закон за управување со дополнителни текови на отпад и
- Закон за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад.

III.4. Организациска структура

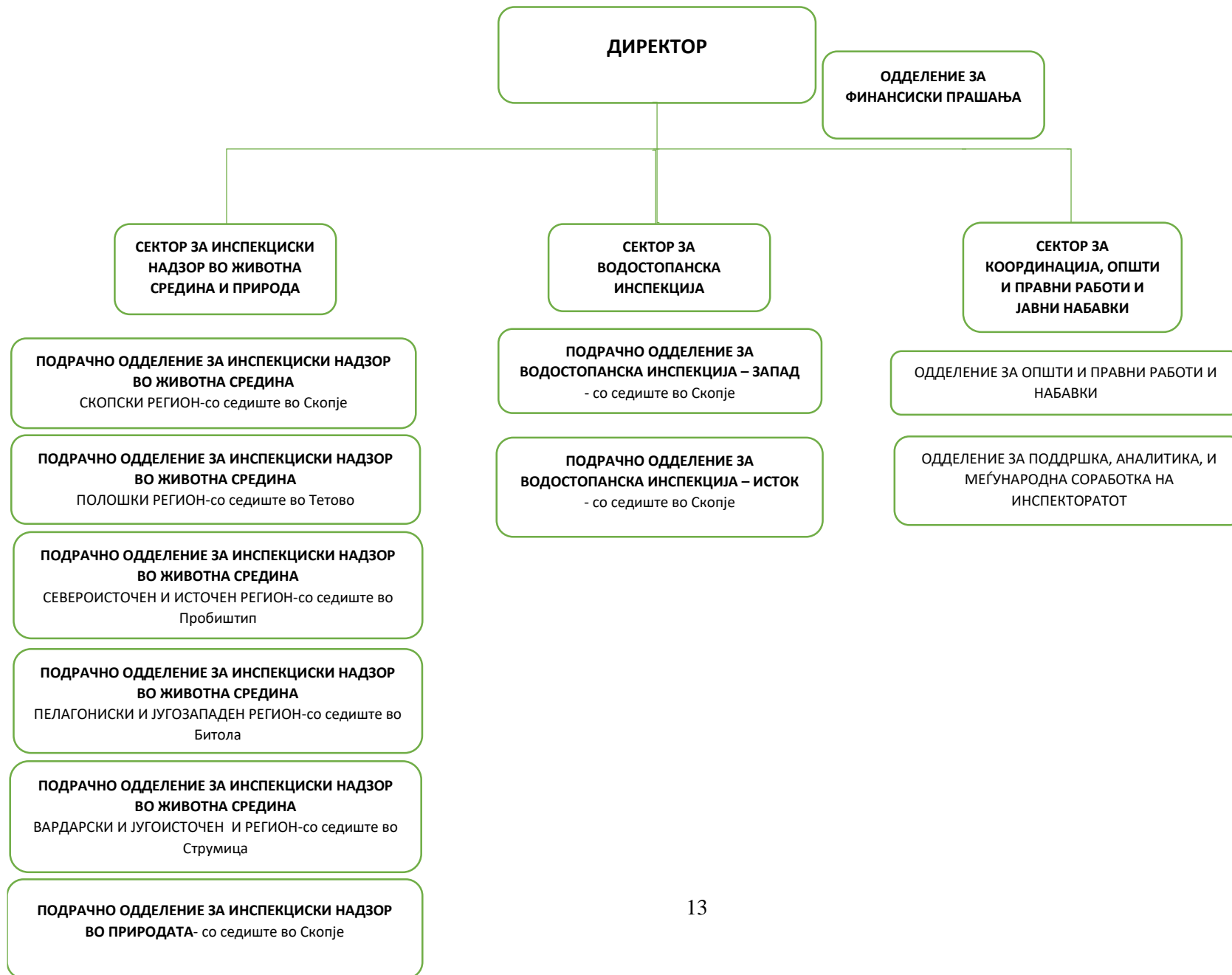
Заради остварување на законските надлежности, обединување на повеќе меѓусебно поврзани функции, како и заради организирање, следење и координирање на работите од надлежност на одделенијата во нивните состави и унапредување на нивната меѓусебна соработка, како и заради непосредно извршување на нормативно-правни, стручно-аналитички, управни, информатичко-технолошки, оперативни и стручно-административни работи, во Инспекторатот се формирани следните организациски единици како на органограмот, а во второто полугодие немаше промени во организациската структура:

(1) **Сектор за инспекциски надзор во животната средина и природата** со 6 подрачни одделенија од кои 5 за инспекциски надзор во животната средина и 1 за инспекциски надзор во природата:

(2) **Сектор за водостопанска инспекција**, со две одделенија:

(3) **Сектор за координација, општи и правни работи и јавни набавки** со две одделенија со седиште во Скопје, и

(4) **Одделение за финансиски прашања**

III.5 Состојба со човечки ресурси

Државниот инспекторат за животна средина заклучно со 31.12.2021 година брои вкупно 25 вработени, вклучувајќи го директорот на инспекторатот (систематизирани работни места без директор вкупно 54, пополнети работни места вкупно 24 или реализирани работни места од 44,4 %). Врз основа на Правилникот за систематизација на работните места од месец март 2021 година, од вкупно 41 систематизирано работно место на инспектори, пополнети се вкупно 20 работни места или 48,7 % реализација на работните места, а од вкупно 13 систематизирани работни места на административни и помошно технички лица, пополнети се вкупно 4 работни места или 30,7 % реализација на работните места.

Во второто полугодие од 2021 година имаше реализирано јавни огласи за две 2 нови вработувања (Советник-Инспектор за животна средина Велес и Куманово), а немаше пензионирања на инспектори, односно пензионирања на останати административни работници.

Табела - Преглед на бројот на систематизирани и пополнети работни места на административни службеници и помошно-технички лица

Ниво	Систематизирани работни места прикажани во 2021 година	Пополнети работни места заклучно со 31-12-2021 со промени во II полугодие 2021 година	Промени во II полугодие 2021 година
Б2	1		
Б4	3	1	0
В1	1		
В2	1	1	0
В4	5	1	0
Г1	1	1	0
Г4	1		
Вкупно	13	4	0

Табела - Преглед на бројот на систематизирани и пополнети работни места за инспектори и нивоа по вид - звање

Ниво	Систематизирани работни места прикажани во 2021 година	Пополнети работни места заклучно со 31-12-2021 со промени во II полугодие 2021 година	Промени во II полугодие 2021 година
Б1 – генерален инспектор	1		
Б2 – главен инспектор	2	2	0
Б3 – пом. главен инспектор			
Б4 – виш инспектор	8	2	0
В1 – советник инспектор	21	14	0
В2 – самостоен инспектор			
В3 –помошник инспектор			
В4 – помлад инспектор	9	2	0
Вкупно	41	20	0

Табела - Преглед на бројот на инспектори кои вршеа инспекциски надзор, по вид, возраст и звање во период 01.07-31.12.2021 година

Вид	Инспектор за животна средина						Инспектор за природа						Инспектор за води						Вкупно инспектори					
	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно	<30 г.	31-40 г.	41-50 г.	51-60 г.	>60 г.	Вкупно
Б1 - генерален инспектор																								
Б2 - главен инспектор				1		1										1		1					2	
Б3 - пом. главен инспектор																								
Б4 - виш инспектор				2		2																	2	
В1 - советник инспектор		3	3	5	1	12			1			1				1		1		3	4	6	1	14
В2 - самостоен инспектор																								
В3 - помошник инспектор																								
В4 - помлад инспектор	1		1			2													1		1			2
Вкупно	1	3	4	8	1	17			1			1				2		2	1	3	5	10	1	20

Во второто полугодие од вкупно 17 (седумнаесет) Државни инспектори за животна средина-Советници, 1 (еден) користи неплатено отсуство заклучно со месец август 2022 година, додека еден кандидат за Државен инспектор за животна средина, треба од 1.1.2022 година да полага за лиценца за инспектор за животна средина, а останатите 15 инспектори вршеа инспекциски надзори во областа животна средина. Инспекциските надзори во делот за води се реализираа со два водостопански инспектори, додека 1 инспектор вршеше инспекциски надзори во делот за заштита на природата.

Од вкупниот број на државни инспектори (20), 30% , односно 6 се жени, а останатите 14 се мажи.

Во второто полугодие, 1 Државен Инспектор за животна средина-Тетово доби отказно решение (поради финализирана кривична постапка и правосилност на судска пресуда), а Инспекторот не учествуваше во реализација на надзорите во второто полугодие на 2021 година и не е вклакулиран во прикажаните бројки.

Наградување и унапредување

Во овој извештаен период, нема наградено и унапредено инспектори и административни службеници.

Пријавени неправилности

Во извештајниот период не се евидентирани преставки за работата на некој од трите видови инспектори во Државниот инспекторат за животна средина.

Интегритет

Во II - полугодие на 2021 година не е поднесено ниту едно барање за утврдување на дисциплинска одговорност на некој од вработените во Државниот Инспекторат за животна средина.

IV. Инспекциски надзор

Државниот инспекторат за животна средина како појдовни „критериуми за идентификување на субјекти“ се служеше со наодите од извршените инспекциски надзори во изминатиот период како и регистрите (од областа на животната средина-А-ИСКЗ, Елаборати, отпад, водите и природата) кои се водат во Министерство за животна средина и просторно планирање. Инспекцискиот надзор се заснова според степенот на сложеноста на инспекцискиот надзор, а согласно Одлуката за утврдување на коефициенти на сложеност на инспекцискиот, донесена од страна на директорот на Инспекторатот.

Државните Инспектори за животна средина, своите инспекциски контроли ги вршат врз основа на надлежностите кои произлегуваат од Законот за животната средина, законодавството од областа на управувањето со отпад, квалитет на амбиенталниот воздух итн, како и донесените подзаконски акти.

Водостопанските инспектори, постапуваа согласно одредбите од Законот за води и Законот за утврдување на цените на водните услуги и подзаконските акти од овие два закона, додека Државниот Инспектор за заштита на природата постапуваше согласно Законот за заштита на природата и подзаконските акти од истиот.

Во периодот јули - декември 2021 година беа планирани **859 инспекциски надзори**, од кои 725 редовни инспекциски надзори, 12 вонредни надзори и 122 контролни инспекциски надзори. Во овој период се реализирани **1.171 инспекциски надзори** од кои 719 редовни, 219 вонредни и 233 контролни инспекциски надзори. Притоа вкупниот план е надминат за 312 инспекциски надзори, односно за 36,3%.

Утврдени се 233 неправилности/законски повреди за кои се изготвени решенија со кое се наредуваат или забрануваат одредени активности. Сметаме дека планирањето на неправилности пред се делува субјективно при изборот на областа на која ќе се акцентира инспекциската мерка и во најголем број на случаи предвидените откривања и претпоставените инспекциски мерки не се реализираат по дадениот план, односно најголем број на преземени инспекциски мерки произлегуваат од реализираните вонредните инспекциски надзори. Досегашното искуство кажува дека планирање на неправилности е неефикасно, иако проценката беше извршена врз основа на стекнатата пракса при долгогодишното вршење на инспекциски надзор во минатото во областите за кои е надлежен инспекторатот, законската регулатива и сл. изворите на информации и податоци за идентификување настанување на ризичните области досега ги користеше врз основа на вршење на инспекциски надзор, претставки, пријави, дојави од правни и физички лица, информации од здруженија, медиуми, заклучоци на Влада на Република Северна Македонија, информации од други надлежни инспекторати и сл.

Ако се земе во предвид Годишниот план за работа на Државниот инспекторат за животна средина за 2021 година, во текот на годината дојде до намалување на планираните редовни, а за сметка на тоа се укажа потреба за зголемување на бројот од вонредните и контролни инспекциски надзори, со тоа дојде до надминување на степенот на реализација.

Поднесени се 9 платни налога за правни субјекти, 2 платни налога за одговорни лица во правни субјекти, 1 платен налог за физичко лице и покренати се 5 постапки за спогодување.

Табела 3 Преглед на вкупниот број на откриени неправилности и спроведени инспекциски надзори според вид во второто полугодие на 2021 година, по региони и општини

Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
	Вардарски регион	82	39	28	149	34
1	Велес	11	11	5	27	5
2	Градско	4	1	3	8	3
3	Демир Капија	2	5	1	8	2
4	Кавадарци	31	12	3	46	6
5	Лозово					
6	Неготино	16	4	9	29	10
7	Росоман	3	3	4	10	2
8	Свети Николе	12	2	2	16	4
9	Чашка	3	1	1	5	2
	Источен регион	80	35	52	167	32
10	Берово	12		3	15	1
11	Виница	10	4	14	28	3
12	Делчево	8	3	2	13	2
13	Зрновци					
14	Карбинци	4	2	2	8	
15	Кочани	3	6	3	12	3
16	Македонска Каменица	5	2	1	8	3
17	Пехчево	2		2	4	1
18	Пробиштип	22	8	5	35	8
19	Чешиново-Облешево	1			1	
20	Штип	13	10	20	43	11
	Југозападен регион	56	18	24	98	25
21	Вевчани	3			3	1
22	Дебар	4		2	6	3
23	Дебарца	4			4	
24	Кичево	16	1	3	20	2
25	Македонски Брод	2	2		4	
26	Охрид	15	11	16	42	13
27	Пласница	1	2		3	1
28	Струга	10	2	3	15	4
29	Центар Жупа	1			1	1
	Југоисточен регион	106	29	43	178	45
30	Богданци	13		1	14	
31	Босилово			1	1	
32	Валандово	7	3	3	13	3
33	Василево	7		6	13	2
34	Гевгелија	33	9	10	52	13
35	Дојран	6	3	2	11	5
36	Конче	2		2	4	3
37	Ново Село	1	1	2	4	1
38	Радовиш	7	7	3	17	5
39	Струмица	30	6	13	49	13
	Пелагониски регион	72	12	17	101	9

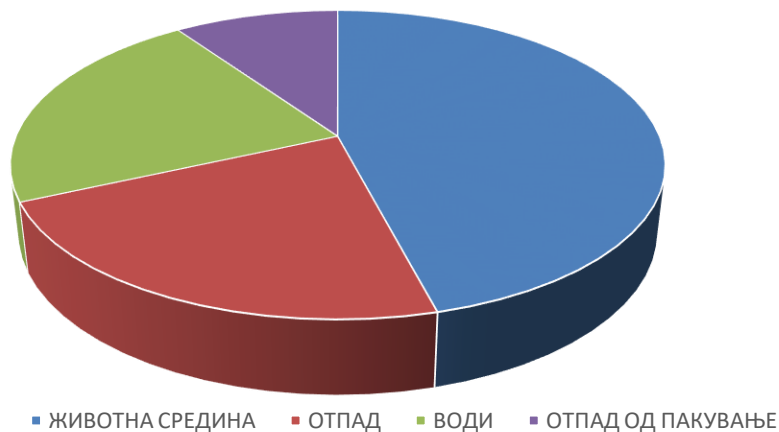
Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
40	Битола	30		4	34	
41	Демир Хисар	8	2	2	12	1
42	Долнени	2			2	
43	Кривогаштани	1		1	2	
44	Крушево	1			1	
45	Могила					
46	Новаци	3		2	5	
47	Прилеп	15	10	4	29	6
48	Ресен	12		4	16	2
	Полошки регион	120	24	19	163	21
49	Боговиње	4		1	5	1
50	Брвеница	8	2	2	12	2
51	Врапчиште	1			1	
52	Гостивар	65	10	6	81	7
53	Желино	2	2	2	6	2
54	Јегуновце	2	1	1	4	1
55	Маврово и Ростуша	7	3	6	16	3
56	Теарце	3			3	1
57	Тетово	28	6	1	35	4
	Североисточен регион	37	11	9	57	9
58	Кратово	12	4	2	18	6
59	Крива Паланка	15	1		16	1
60	Куманово	6	5	6	17	2
61	Липково	1	1		2	
62	Ранковце	3		1	4	
63	Старо Нагоричане					
	Скопски регион	166	51	41	258	58
64	Аеродром	8	2	3	13	2
65	Арачиново					
66	Бутел	4	1	1	6	1
67	Гази Баба	44	10	5	59	8
68	Ѓорче Петров	11	1		12	1
69	Зелениково					
70	Илинден	9		6	15	3
71	Карпош	22	9	6	37	7
72	Кисела Вода	17	5	4	26	10
73	Петровец	4	5	2	11	5
74	Сарај	4		1	5	3
75	Сопиште	1	2	2	5	2
76	Студеничани	11	4	4	19	5
77	Центар	9	3	3	15	1
78	Чаир	2	1	1	4	1
79	Чучер-Сандево	6	1		7	
80	Шуто Оризари					

Ред.Бр.	Регион/Општина	Вид на надзор			Вкупно надзори	Вкупно неправилн.
		Редовен надзор	Вонред. надзор	Контрол. надзор		
81	Скопје	14	7	3	24	9
- ВКУПНО		719	219	233	1.171	233

Инспекторатот во предметниот период постапувал по 10 закони и бројот на реализирани инспекциски надзори по закони е следен:

- Закон за животната средина.....488,
- Закон за управување со отпад.....238,
- Закон за води.....234,
- Закон за управување со пакување и отпад од пакување.....103,
- Закон за заштита на природата.....58,
- Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема.....27,
- Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори13,
- Закон за утврдување на цени на водните услуги.....5,
- Закон за квалитет на амбиенталниот воздух.....4 и
- Закон за минерални суровини.....1.

НАЈМНОГУ СПРОВЕДУВАНИ ЗАКОНИ ВО II ПОЛУГОДИЕ

Најмногу надзори се реализирани во скопскиот регион, каде впрочем се лоцирани и најголем број од субјектите на надзор, каде надзорите се вршеа од стана на вкупно 6 инспектори, додека најмал број на надзори се евидентирани во североисточниот регион, поради немање доволен број инспектори, кој ќе се пополни со новиот инспектор за животна средина за Куманово. Рамковниот закон за животната средина е закон по кој се вршени најголемиот број на инспекциски надзори во второто полугодие, посебно во делот на индустријата.

Државниот Инспекторат за животна средина уште во 2016 година воспостави систем за добивање претставки преку Интернет страницата, а истиот е дополнет со добивање претставки преку Фб страницата односно посебна платформа за пријавување-Пријави.

ПРЕТСТАВКИ:

Во вторите 6 месеци од 2021 година добиени се вкупно 165 претставки од граѓаните по пат на достапните начини на комуникација, Месинџер (145), по Е-пошта (10)/Веб-Пријави (10).

Од вкупно примени 165 претставки, 36 биле наменети за инспекторите во ДИЖС, а дури 129 претставки за овластените инспектори за животна средина, односно овластените комунални инспектори при општините. Најчесто претставките се однесувале на управување со отпад, палење на отпад/стришта на јавни површини, димење од емитери на индивидуални стамбени објекти-куќи, бучава од угостителски објекти односно објект лоциран во зграда (лифт) во делот на претставки кои се во надлежност на локалната самоуправа.

Претставките кои се однесувале на постапување на ДИЖС се однесувале на емисии во воздухот од А-ИСКЗ инсталации, односно опожарување на комунални депонии, како и за деградација на животна средина од изведба на Мали Хидро Електрани.

ДИЖС има постапено по сите претставки со теренски инспекциски надзори, самостојно или координирано со овластен инспектор за животна средина од општините. За претставките пристигнати по месинџер или Е-пошта/Веб-Пријави, а кои не биле во надлежност на ДИЖС, барателите се упатени каде да се обратат (овластен инспектор за животна средина, овластен комунален инспектор или друг надлежен орган на централно ниво).

V. Обука на инспекторите и административните службеници

Во согласност со член 50, став (1) од Законот за инспекциски надзор, директорот на Државниот инспекторат за животна средина, донесе Годишен план за индивидуално стручно усовршување и обука на секој инспектор за 2021 година, како и Годишен План за генерички обуки на административните службеници за 2021 година. Поради здравствените и епидемиолошки услови кои ги наметнуваше состојбата со вирусот COVID-19, класичниот начин на организирање на обуки во училища не се користеше во текот на II-то полугодие од 2021 година, освен во 2 наврати кога беа реализирани обуки со физичко присуство. Кај сите учесници дојде до надградување на основните компетенции и вештини особено кај инспекторите, со што се овозможи постигнување на високи перформанси и помош во нивниот професионален развој и се постигнати стратешки основи.

Во второто полугодие на 2021 година согласно Годишната програма за работа, ДИЖС вршеше континуиран професионален развој на Државните инспектори и другиот стручно-административен кадар преку спроведување на систем и програма за професионален развој на вработените односно, унапредување на знаењата и способностите со цел, квалитетно и ефикасно вршење на инспекцискиот надзор што е во согласност со стратегијата за понатамошно развивање на инспекцискиот систем во Република С.Македонија и добрата европска пракса.

Врз основа на Годишните Програми за генерички обуки за државните инспектори во ДИЖС, односно генерички обуки за административците, државните инспектори во државниот Инспекторат за животна средина за 2021 година реализираа 3 генерички е-обука преку платформата за обуки на Инспекцискиот Совет:

- Тема 1.2 – Инспекциски надзор (Закон за инспекциски надзор и Упатство за начинот на спроведување на инспекциски надзор)
- Тема 1.4 – Постапување по претставки и предлози, прекршочни одредби (Закон за постапување по предлози и претставки)
- Тема 1.5 – Канцелариско работење, архивско работење (Уредба за канцелариско и архивско работење)

Административните службеници реализираа 3 е-обуки и тоа: Постигнување резултати, Комуникациски вештини и Управување и развој.

Сите државни инспектори од Државниот Инспекторат за животна средина и административците имаат континуирани специјализирани обуки за материјалните закони по системот на е-обуки, области: животна средина, заштита на природата, водостопанство, односно сите закони за кои се надлежни од овие три области, финансиско и останато административно-канцелариско работење во согласност со моментната ситуација со епидемијата предизвикана од корона вирусот.

Беа реализирани 2 обуки со физичко присуство во месец декември во Струмица, за управување со отпад, води, заштита на природата со прекршочни санкции и измени во криичниот закони на РСМ.

VI. Буџет и финансирање

Со средствата од буџетските ставки се врши редовно сервисирање на надоместоци за канцелариите во и надвор од Скопје (струја, вода, ѓубретарина, наем, загревање), потоа регистрација и сервис на службените моторни возила, надомест за гориво, услуги за мобилна телефонија и интернет, ИКТ одржување, редовен систематски преглед и осигурување на сите вработени и возилата, набавка на средства за работа (нови записници за констатација,

службени легитимации, деловодници, итн), останати потреби на Инспекторатот во однос на ангажирање акредитирана лабораторија за мерење на емисии во воздух и вода, набавка на заштитна опрема, итн.

Прегледот за реализација на Буџетот на државниот инспекторат за животна средина за второто полугодие во 2021 година е поместен на сликата подолу.

Во основа буџетот во втората половина на 2021 година ги задоволи потребите за функционирање на Инспекторатот.

Со ребалансот на Буџетот објавен во Службен Весник на РСМ бр.171 од 28 јули 2021 година Инспекторатот доби зголемен буџет за плати за вработувања и тоа зголемувањето изнесуваше 1.270.000,00 денари. Како поголема неискористена ставка во буџетот е токму делот на нето плата и придонеси и ова е резултат на нереализирани планирани вработувања кои се должеа на изборен циклус во државата, потоа промена на Директор на инспекторатот, односно поништување на постапката на претходно објавени три јавни огласи за 7 работни места поради законски повреди од страна на поранешниот В.Д Директор.

Инспекторатот има и два активни донаторски проектни сметки 785/10 и 785/25.

Истите согласно процедурите на Програмата Интеррег на Европската Унија за Прекугранична соработка, односно Балкан-Медитеран програмата се финансираат по принцип на заедничко инвеститорство т.е првичниот износ се обезбедува од буџетски средства од институциите партнери на проектите, а по контролата од страна на Министерството за локална самоуправа и Секретаријатот на програмата во Грција и одобрување на исплатените трошоци, се врши рефундирање од страна на донаторот, т.е Европската Унија при што средствата се враќаат во Националниот Буџет. Во текот на 2021 исплатени се 4.639.002,00 денари од сметката 785/25 за проектот Combine2Protect-заштита на природата за активности кои се претходно утврдени согласно однапред одобрен план за реализација (Лидер на Проектот беше Центарот за развој на Југоисточен Плански регион-Струмица, партнери Аристотел Универзитетот од Солун, Факултетот за биолошки науки, Регионот Западна Македонија од Лерин, проектот заврши на крајот на 2021 година), а од сметката 785/10 исплата е извршена на износ од 2.070.000,00 денари за Проектот AIRTHINGS-воздух, за активности кои се претходно утврдени согласно однапред одобрен план за реализација. Лидер на проектот кој заврши во октомври 2020 година беше Општина Софија, партнери беа јавни институции од Кипар (Национален Институт CARDET), Грција (Општина Солун и Аристотел Универзитетот од Солун), односно од Албанија (Општина Тирана).

Табела – Реализација на Буџет на ДИЖС за второ полугодие од 2021 година

Програма		Поставка		Буџет 2021	План 2021	Реализирано 0101-30062021	Реализирано 0107-31122021	Реализирано ВКУПНО 2021	НЕИСКОРИСТЕН БУЏЕТ 2021
19	ИНСПЕКТОРАТИ	401	Основни плати	12.000.000,00	10.872.610,00	5.321.227,00	5.507.587,00	10.828.814,00	1.171.186,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	402	Придонеси за социјално	5.000.000,00	4.219.336,00	2.080.444,00	2.138.892,00	4.219.336,00	780.664,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	404	Надоместоци	270.000,00	216.000,00	0,00	216.000,00	216.000,00	54.000,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	420	Патни и дневни расходи	240.000,00	240.000,00	86.740,00	59.990,00	146.730,00	93.270,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	421	Комунални услуги, греење,	1.920.000,00	1.920.000,00	871.644,00	1.020.629,00	1.892.273,00	27.727,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	423	Материјали и ситен инвентар	650.000,00	650.000,00	513.808,00	52.843,00	566.651,00	83.349,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	424	Поправки и тековно одржување	1.050.432,00	900.000,00	471.740,00	427.447,00	899.187,00	151.245,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	425	Договорни услуги	6.058.000,00	6.008.000,00	3.573.461,00	2.426.371,00	5.999.832,00	58.168,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	426	Други тековни расходи	465.000,00	465.000,00	161.695,00	281.426,00	443.121,00	21.879,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	464	Разни трансфери	200.000,00	200.000,00	181.064,00		181.064,00	18.936,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	480	Купување на опрема и машини	1.238.568,00	1.238.568,00	994.850,00	243.218,00	1.238.068,00	500,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	483	Купување на мебел	241.000,00	241.000,00	263.502,00		240.697,00	303,00
				29.333.000,00	27.170.514,00	14.520.175,00	12.374.403,00	26.871.773,00	2.461.227,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	420	Патни и дневни расходи	2.000.000,00	0,00	0,00		0,00	2.000.000,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	425	Договорни услуги	11.500.000,00	9.774.313,00	1.949.823,00	2.689.179,00	4.639.002,00	6.860.998,00
19	ИНСПЕКТОРАТИ	480	Купување на опрема и машини	1.500.000,00	0,00	0,00		0,00	1.500.000,00
				44.333.000,00	36.944.827,00	30.990.173,00	27.437.985,00	31.510.775,00	15.283.452,00

VII. Меѓународна соработка

Меѓународната соработка и активност на ДИЖС е посебно нагласена години наназад и е мошне важна при секојдневното работење на Инспекторатот.

Инспекторатот во рамките на своето работење, со цел полесно приближување кон ЕУ соработува со внатрешните и надворешните институции кои ги покриваат областите кои ги третира, за што има склучено и меморандуми за соработка со голем број институции. Државниот инспекторат за животна средина со своето работење врши сложени, стручно оперативни и аналитички задачи и активности за поддршка на целокупниот процес на ЕУ интеграцијата и преговори за пристапување во делот на инспекторатот:

- Планирање и координација во врска со реализацијата и мониторинг на НПАА во делот на инспекторатот и учество во работни групи во НПАА на поглавјето: 27. Животна средина и клима (**континуиран процес**)
- Учество во работните состаноци на Подкомитетот Брисел-Скопје кој се однесува за животна средина, енергетика, транспорт во делот за спроведување на законодавството. (**Припрема на одговорите по извештајот и заклучоците од состанокот одржан во 2021 година, за Подкомитетот во март 2022 година**)
- Учество во работните состаноци во Европската Мрежа на Обвинители за животна средина заедно со Здружението на јавни обвинители на Република Северна Македонија, како и соработката со Интерпол и Европол-Мрежата за сузбивање на Криминалот во животната средина со крајна цел континуирано административно зајакнување на институциите во нашата држава, оперативни активности согласно европската мулти-функционалната платформа за ризици од криминалот (делот за животна средина) ЕМРАСТ на Европол и реализација на две оперативни активности во делот на отпад и природа. (**Во текот на второто полугодие од 2021 година одржани две оперативни активности на Европол Мрежата за борба со организиран криминал во делот на Ф-гасови и прекуграничен транспорт на отпад. ДИЖС учествуваше во двете активности во текот на есенските месеци октомври-ноември во координација со МВР и Царинската Управа). Исто така ДИЖС учествуваше во Годишното Собрание на Мрежата на Обвинители за животна средина во текот на месец декември, <https://environmentalprosecutors.eu/>**)
- Учество на настани од проекти организирани од IMPEL Мрежата на Инспектори за животна средина од ЕУ, каде сме полноправен член од мај 2006 година, со цел зајакнување на капацитетот за ефикасно спроведување на законодавството од областа на животната средина (детален опис во делот за проекти).

Настани во РСМ организирани од страна на Центарот за правни истражувања и анализи во рамки на Работната Група за процесирање кривични дела од областа на животна средина (ekoloskapravda.mk), TAIEХ настани во рамки на Мрежата за животна средина за земјите од Западен Балкан (<https://erpanetwork.eu/>), останати настани од други проекти, конференции, дебати, панел дискусии по закони и сл., размена на информации за активности реализирани претходно и планови за иднина, како и дискусии за моментни состојби со животна средина сврзани со инспекцискиот надзор. (**ДИЖС учествуваше на 2 работни состанока и презентации за кривични дела во животната средина и активности на Работната Група формирана во рамки на Платформата Еколошка Правда, во координација на ЦПИА и МАНУ). ДИЖС бележи учества (онлајн) на повеќе настани TAIEХ во рамки на Мрежата за животна средина за земјите од Западен Балкан, во делот за заштита на природата-екосистемски услуги, управување со отпад, како и индустриско загадување.**

VIII. Други активности на инспекциската служба

VIII.1. Начело на транспарентност и јавност

При вршење на работите Инспекторатот ги почитува начелата на транспарентност и јавност во согласност со закон. На барање на заинтересираните правни и физички лица Инспекторатот е должен да ги достави сите неопходни информации кои би можеле да им бидат од корист, а кои се однесуваат на општата безбедност на крајните корисници и ризикот по животот и здравјето на луѓето и животните, освен информациите за кои со закон не е дозволен пристап.

Државниот инспекторат за животна средина ја одржува својата официјалната фејсбук страна¹, на која граѓаните можат да се информираат за тековното работење на Инспекторатот, преку отворена и конструктивна комуникација, да ги споделуваат своите коментари, идеи и прашања. Оваа страна има за цел навремено и транспарентно да ги информира граѓаните за активностите на Државен инспекторат за животна средина и за корисните информации и услуги кои ги обезбедува институцијата за граѓаните.

На фејсбук страницата во предметниот период се објавени повеќе од седумдесетина објави.

VIII.2. Односи со медиуми

Државниот инспекторат за животна средина во текот на второто полугодие 2021 година одржа три прес-конференции средби со медиумите со цел информирање за периодични активности кои се предмет на интерес на медиумите и јавноста.

Воедно од страна на инспекторатот редовно се доставувани соопштенија (з) до медиумите и истите се публикувани во дневните информативни изданија како и на повеќе интернет портали, а објавени се десетици изјави во врска со актуелни состојби за квалитет на амбиентниот воздух, МХЕ

VIII.3. Интернет страница

Информации поврзани со и за работата на Државниот инспекторат за животна средина во електронска форма на граѓаните им се достапни на страната <http://www.sei.gov.mk>.

Оваа страна има за цел навремено и транспарентно да ги информира граѓаните за активностите на Државен инспекторат за земјоделство и за корисните информации и услуги кои ги обезбедува институцијата за граѓаните.

Во текот на второто полугодие се објавени Прв б-месечен Извештај за работата на ДИЖС за 2021 година, Годишен План за спречување на корупција за 2021 година, Годишен План за работа на ДИЖС за 2022 година.

¹ <https://m.facebook.com/%D0%94%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0-Inspektorati-Shtet%C3%ABror-i-Mjedisit-105140678120971/>

На крајот на 2021 година отпочната е процедура за редизајн на Веб страницата на ДИЖС која е планирана за 2022 година.

VIII.4. Соработка со други инспекциски служби и државни институции

Државниот инспекторат за животна средина заради широкиот спектар на разнородни законски овластувања и надлежности при своето работење соработува со следните институции: Царинска управа на Република Северна Македонија, Министерство за внатрешни работи - МВР, Национален координативен центар за гранично управување - НКЦГУ, Агенција за храна и ветеринарство - АХВ, Централен регистер на Република Северна Македонија, Управа за јавни приходи - УЈП, Државен управен инспекторат, Државен инспекторат за градежништво и урбанизам-ДИГУ, Државен инспекторат за земјоделство, Државен Санитарен и здравствен инспекторат...АВРМ -Агенција за вработување на Република Северна Македонија, Управа за финансиска полиција, Здруженија на јавни обвинители и судии на РСМ и др. **Реализирани координации со ДИГУ за предмет Сончев Град, потоа координација со Управата за финансиска полиција за предмет Депонија Дрисла.**

Инспекторатот имаше соработка со МВР-Полиција, Одделот за Европол и Бирото за Јавна Безбедност како и Царинската Управа во делот на реализација на оперативни активности во борбата со криминалот во животната средина и Националната стратегија за процена на ризици од организиран криминал (област еколошки криминал). **Одржани се работни состаноци во Струга за изготвување на Националната Стратегија за процена на ризици од организиран криминал со учество на ДИЖС, МВР-БЈБ како организатор, Управата за финансиска полиција, Управата за финансиско разузнавање и Царинската Управа. Со Царинската Управа организирана е презентација во делот на постапување со Ф-гасови.**

VIII.5. Соработка со бизнис заедницата и граѓански здруженија

Државниот инспекторат за животна средина продолжи со соработката со голем број на граѓански здруженија и невладини организации во второто полугодие на 2021 година, со градење партнерски однос се со цел подобрување на состојбата со животната средина (Институт за комуникациски студии од Скопје-организиран состанок за продолжување на соработката односно за изработка на интерактивна База на податоци за издадени Елаборати за животна средина од страна на општините, односно А и Б-Интегрирани Еколошки Дозволи издадени од страна на МЖСПП, Центарот за климатски промени од Гевгелија во делот за организација при изработка на Планови за квалитет на амбиентен воздух во општините од Југоисточен Плански регион, Еко-свест од Скопје се одржа заедничка обука во делот на спроведување на законодавството од областа на водите (Мали Хидро Елекетрани), Движење на Екологисти на Македонија, Натура од Скопје (одржан работен состанок во Национален Парк Маврово со управата на паркот, ренџерската служба и МВР Полициска Станица од општина надлежност Дебар, Маврово Ростуше и Жировница во делот за илегална берба на заштитетни шумски плодови), Целор од Радовиш, Македонското Здружение на млади правници од Скопје (продолжување на соработката во рамки на Кампањата Разбистри се-одржан работен состанок и соработка на неколку случаи од пракса со деградација на животната средина), Центарот за правни истражувања и анализи од Скопје (учество заедно со МАНУ и останати институции во креирањето и активностите на Платформата Еколошка Правда и изработка на два инфографици за надлежностите на ДИЖС...

Инспекторатот продолжи да гради партнерски однос и со бизнис заедницата со подобрување на работењето на бизнисите преку директна комуникација со истите и спроведување на законските одредби од областа на животната средина и условите од управните акти (дозволи, елаборати...).

VIII.6. Соработка со образовни и научни институции

Државниот инспекторат за животна средина е во континуирана соработка со образовните и научните институции од областа на животната средина, шумарството, земјоделството, природните и техничките науки како што се Македонската Академија на Науките и Уметностите-МАНУ, Шумарскиот Факултет, Скопје-**соработка во делот за заштита на Арборетум Трубарев**, Факултетот за безбедност, Скопје-**во делот на обука за студентите во рамки на предметот за Еколошки Криминал кај Проф.Д-р Марина Малиш-Саздовска**, Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, Факултетот за туризам и угостителство, Охрид-**соработка во рамки на БалканМедитеран Интеррег програмата на ЕУ за проект Водни живеалишта**, Универзитетот Гоце Делчев, Штип-со Проф. Д-р Дејан Мираковски **во делот за квалитет на амбиентен воздух**, МИТ Универзитет, Скопје, Технолошко-Металуршки факултет, Скопје, ПМФ, Скопје и други.

VIII.7. Проекти

Со проектите финансирани од Европската Унија преку инструментот за претпристапна помош-IPA, се овозможи подобрување на системите за анализа на ризик како и проценка на ефективност на работењето на инспекциските служби преку изработените: прирачници, протоколи, стандардни оперативни процедури.

Со примена на новиот концепт на инспекциски надзор преку планирање врз основа на процена на ризик и воедначено вршење на инспекцискиот надзор, ќе се постигна поголема транспарентност, предвидливост и правна сигурност за субјектите на надзор. Заложбата на Државниот инспекторат за животна средина за навремено, квалитетно, ефикасно вршење на инспекциските надзори со цел почитување на законските прописи продолжи и во втората половина на 2021 година.

Активности во рамки на Проект ЕУ Интеррег Прекугранична соработка С.Македонија-Грција "Combine2Protect", одржани три тренинга во Струмица и Скопје (декември) за презентација на спроведување на законодавството во областа на заштитата на водите и природата, периодичните активности од проектот во делот за изработка на Акциски План и Стратегија за Моноспитовско Блато, Босилево како и видео материјал за активностите во подрачјата кои беа дел од проектот како планините Пелистер, Галичица, Биосферен Резерват Езерани, Ресен.

Согласно пандемијската ситуација во цела Европа настаните во втората половина од 2021 година се одвиваа преку интернет апликации.

Проекти во рамки на Кластерите од Европската Мрежа на Инспекторатите за животна средина IMPEL континуирано, сите детали за настаните се поместени на следниот линк <https://www.impel.eu/projects/>

- Градење капацитети и тренинг за инспекторите за животна средина
- Поддршка за реализација на примената на Директивата за Индустриски Емисии
- Серија на семинари "Лекции научени од индустриски несреќи"

- Инспекции во животната средина во индустриски инсталации согласно Директивата за индустриски емисии
- Методологија за процена на ризик
- Транспорт на отпад во прекуграничен контекст и Меѓународна Конференција
- Вода и ремедијација на почва
- Борба со илегалното убивање на птици
- Директивите за птици и живеалишта, трендови
- Генерална Асамблеа на Мрежата, декември, домаќин Словенија.

Соработка со регулаторни институции од Европа во рамки на Проектот EU-Twix (**зелени царини**) во рамки на секојдневна размена на податоци сврзани со прекугранична трговија со заштитени видови на флора и фауна, CITES Конвенција. **Одржана обука за EU-Twix алатката за размена на податоци, септември.**

СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР:

Во текот на вторите 6 месеци се примени 11 барања за слободен пристап до информации од јавен карактер, 10 се одговорени целосно, 1 делумно поради кривична постапка која е во тек, сите се во законскиот рок, без дополнување на одговорите односно жалба по истите до Агенцијата за слободен пристап до информации од јавен карактер.

IX. Заклучоци и препораки

Со примена на новиот концепт на инспекциски надзор преку планирање врз основа на процена на ризик и воедначено вршење на инспекцискиот надзор, се постигна поголема транспарентност, предвидливост и правна сигурност за субјектите на надзор. Општата оценка на реализација на зацртаните програмски цели и задачи, е на високо ниво на нивно исполнување, квалитетно, ефективно, ефикасно почитувањето на роковите, придонесот кон остварување на зацртаните цели и планови во поглед на годишната програма за работа на институцијата и покажа посветеноста и ангажираноста во планирањето и остварувањето на резултатите, работната етика и дисциплина и покрај новонастанатата состојба во 2021 година.

Општата оценка на реализација на зацртаните програмски цели и задачи, е на високо ниво на нивно исполнување, квалитетно, ефективно, ефикасно почитувањето на роковите, придонесот кон остварување на зацртаните цели и планови во поглед на годишниот план за работа на институцијата и покажа посветеност и ангажираност во планирањето и остварувањето на резултатите, работната етика и дисциплина и покрај новонастанатата состојба во 2021 година.

Државниот инспекторат за животна средина, во извештајниот период, внимаваше да не се наруши редовното и нормалното функционирање на институцијата и динамиката на вршење на инспекциските надзори ја прилагоди на состојбата според ресурсите, почитувајќи ги превентивните мерки за заштита, кои ги носеше Владата на Република Северна Македонија за спречување на ширењето на вирусот КОВИД 19, а се со цел да се одговори на работните задачи

и доследно и навремено спроведување на обврските на инспекторатот во врска со законите кои се во негова надлежност.

Препораки за решавање на проблемите со кои се соочува инспекциската служба и неможност за преземање на мерки по законите се следните:

-Усвојување на Предлог Законот за инспекција во животната средина кој пред крајот на 2021 година влезе во собраниска процедура. Главна причина поради која се пристапи кон изработка на нов закон беше потребата од координирано повеќегодишно планирање на инспекцискиот надзор на централно и локално ниво, кое ќе ги следи долгорочните стратешките цели и приоритети предвидени во стратешките документи од областа на животната средина, како и планирање на инспекцискиот надзор во согласност со воспоставени критериуми за процена на ризик во согласност со влијанието кое субјектите на надзорот го имаат врз животната средина.

Со донесувањето на Предлог-законот за инспекција во животната средина ќе се овозможи воспоставување на повеќегодишно планирање на инспекцијата во животната средина во согласност со целите и приоритетите дефинирани во стратешките документи, што ќе се обезбеди преку донесување на повеќегодишен план за инспекција во животната средина, како и донесување на единствената програма за инспекција во животната средина во согласност со воспоставени критериуми за процена на ризикот врз животната средина.

-Започнување со работа и спроведување на дигиталната платформа „е-инспектор“ - електронскиот систем за инспекциски надзор, кој ќе нуди подобро планирање и менаџирање на ризикот на инспекцискиот надзор и подобрена ефикасност, транспарентност и одговорност во работата на инспекторите.

-Воведување на еден систем база на податоци која ќе се полни тековно со потребните информации а со кои нема дополнително да се задолжува инспекторот да доставува извештаи и планови.

-Недостаток на возила за спроведување на инспекциски надзор (неодобрени финансиски средства во рамки на Буџетот).

-Потреба за отпочнување на процес на воведување на меѓународниот стандард ISO 9001:2015 Системи за менаџмент со квалитет.

-За ефективно и ефикасно спроведување на промените кои произлегуваат од законите по кои постапуваат инспекторите, потребно е единствен систем за обуки и стручно усовршување на инспекторите, кој ќе се спроведуваат врз основа на соодветно развиена Стратегија, која ќе биде основа за развој на соодветни и структурирани програми за обука, кои ќе се спроведуваат континуирано, преку софтверско решение за е-обуки.

-Изработка на комуникациска стратегија за промовирање на активностите и улогата на инспекциските служби во РСМ.

Заложбата на Државниот инспекторат за животна средина за навремено, квалитетно, ефикасно вршење на инспекциските надзори со цел почитување на законските прописи ќе продолжи.

Изработил:

Сектор за координација, општи и правни работи и јавни набавки

Дарко Блинков, Раководител на Одделение за поддршка, аналитика и меѓународна соработка